Auxiliante Medicinæ Authore

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS

DE

AMPVTATIONE ARTVVM

Vulgo

Abstossung der Glieder

QUAM

PERMISSU ET DECRETO ILLUSTRIS
AC GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ
IN ELECTORALI AC PERANTIQUA HEIDEL-
BERGENSI VNIVERSITATE

PRÆSIDE

Viro Nobilissimo, Excellentissimo atque Experientissimo

ON. GEORGIO FRANCO,

Med. D. & Profess. Publ. Ord. Celeber-
rimo, Fac. Decano & Acad. S.R.I. Naturæ Curioso-
rum Collega, Fautore, Patrono ac Præceptore meo
per ætatem colendo

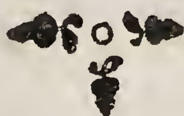
PRO

*ICENTIA ET SUMMIS IN ARTE
MEDICA HONORIBUS ATQUE PRIVILEGIIS
DOCTORALIBUS OBTINENDIS*

Publicè examinandam proponit

HRISTIANUS PILGER, Lytzbur-
gensis-Frisius.

Ad diem 7. Octobr. horis locoq; solitis.

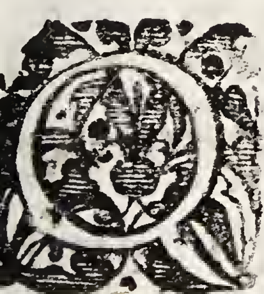
HEIDELBERGÆ,
Typis WILHELMI WALTERI, Acad. Typogr.
1675.

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,

DN. CAROLO

D.G. COMITI PALATINO RHENI, DIGNITATIS ELECTORALIS HÆREDI, DUCI BAVARIÆ, &c. &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO

Vem tota nuper Palatinatus extremo cum mœrore & animi angustia gravi afflictum morbo, nunc verò singulari Omnipotentis Dei gratia, quâ calidis nostris sanctissimo suo Nomini nuncupatis votis benignè annuere placuit, in spem & salutem totius Imperii Romano-Germanici præsertim nostræ Palatinatus non sine publico gaudio & ovatione pristinæ valetudini feliciter restitutum videt, Ejus perennem incolumitatem post jam præstitas summo Numini actiones gratiarum publicas ex veteri acclamationum formula ardentibus votis mecum vovet : Serenissime Princeps CAROLE, *Deus Te cum* Serenissimo Patre ELECTORE, Domino nostro Clementissimo nobis servet, Vestra Salus, Nostra Salus, verè dicimus, jurati dicimus: *Hujus insimul Augusto Nomini, Disputationem hanc Inauguralem Medicam devotissima mente consecro, & mea Studia humilimè commendo.*

SERENITATIS SUÆ

Subjectissimus Servus
CHRISTIANVS PILGER.

PROOEMIUM.

Cùm Chirurgia, ceu nobilissimum instrumentum, simul cooperante Pharmacia quâ cum illa indissolubili vinculo conjuncta & constricta est, ut unâ sine altera vix persistere possit, in generosa hac Amputationis membrorum operatione & curatione scopum præfixum citiùs ac feliciùs assequatur; haud incongruè me facturum cogitavi, si hanc ob causam, nobilissimam hanc materiam, quæ, quantum sciam, apud nullum adhuc peculiari disputatione aut tractatu enucleata reperitur, sed sparsim saltem ejus ab *authoribus* mentio facta est, elegerim, præsertim cùm à teneris arti Chirurgicæ diligentem operam impenderim, illamq; quantum per vires licuit sedulò coluerim; sicut præter hanc quoque rationem calamitas præsentium temporum de hacce materia ulterius co-

us co-

us cogitandi ansam ni fallor sufficientem præbet, dum per frequentes conflictus hostium, militibus tam atrocia sæpe vulnera infligi solent, quemadmodum experientia quotidiana & crebra fama satis superq́ue docent, ut de amputatione artuum ne totum corpus pereat Medicis & Chirurgis anxiè cogitandum sit. Neq́ue hanc operationem nimis violentam & cum crudelitate conjunctam esse existimaveris, quòd exinde subjectum patiens contra scopum & finem Medici, qui in conservando & restituendo consistit, in integrum, non restituatur, sed potius membris suis miserum in modum mutiletur, & ex inde ad omnem laborem magnâ cum jacturâ inane reddatur, quoniam ad isthanc operationem, non nisi adhibitis omnibus aliis lenioribus remediis, quæ ad restitutionem membri contusi vel alio morbo affecti faciunt, perveniendum ducimus, ne sc. pars sincera trahatur, aut sæpe etiam cum vitæ periculo majus malum ægroto accrescat, sicuti in ipso Disputationis contextu

 pluribus

pluribus traditum eſt. His igitur probè per-
penſis, haud abs re mihi viſum fuit, ſi tempori
hoc convenienti ſaluberrimam hanc opera-
tionem loco Diſputationis Inauguralis brevi-
bus exhibuero, quæ omnia ut vergant in Dei
gloriam, & proximi ſalutem, ſummus faxit
ille Archiater!

C A P V T I.

De Nominali definitione & deſcriptione.

QUamvis in aprico ſit parum aut nihil operoſam no-
minis enodationem ad tractationem hanc Medicam conferre,
Medicus enim *ut Galen.* 1. *meth. med.* 7. non enucleatione ver-
borum ſed accurata curatione, ita non verbis ſed herbis ut dicere
ſolemus finem ſuum aſſequitur: Nihilominus tamen ne ignotâ vi-
verſemur, tractatioque hujus commodius procedat, nominis Etymo-
logiam paucis exhibebimus: dicitur Amputatio ab Amputando. Vo-
catur aliâs quoque *ſectio*, *detruncatio*, *Exciſio artuum*, ut vel brachii
vel manus, vel digiti, vel cruris, vel pedis: *Germ.* Eine Abſtoſſung
der Glieder / Abſetzung eines Arms oder Beins: *Belgis eene Exſtirpatie:*
Græcis ἀποκοπὴ ἄρθρων. Definitur autem Amputatio, quòd ſit operatio
quædam artificioſa, quâ membrum aliquod: gangræna vel: Sphace-
lo infectum, mediantibus inſtrumentis aptis abſcinditur pro conſer-
vatione ægri. Debet verô amputari propter conſervationem partium
vicinarum ſanarum, ut cœtera pars corporis tuta ſit, virus enim illam
ſemper ulterius afficiens, poſtea ad partes Principes mortem infert.

C A-

CAPUT II.

Num operatio hæc periculoſa ſit inſtituenda nec ne?

SCio quoſdam objicere tenentes negativam, non eſſe inſtituendam, quoniam periculoſa, dubiusq; eventus; dolorem hîc eſſe intenſum, ıferre deliquium animi: præſertim cùm venæ arteriæque omnes nembri amputentur, ubi nimia hæmorrhagia ſanguinis facilè vitam :um morte commutat. *Ita Felix Wirtz lib.1. cap.4.* illam propter :ontractiones nervorum non approbat, dicitque à carnificibus invenam fuiſſe ac latronibus adhibitam eſſe: Et *Salmuth. Cent.1. obſerv.80.* Medicum & Chirurgum monet in amputandis membris cautè debere gere: Ad quod affirmativam tenentes *ex Hipp. ſect.1. Aph.6.* appoſitè egerunt. Ad ſummos morbos ſummas adhibitas curationes optime alere: quin imo *è ſect. Interject. Aph.6.* quæ non medicamenta, ea anare ferrum conjiciunt. Unde & *Celſus lib.2. cap.11.* vehementi nalo, vehemens ſit auxilium, dicitque axioma vulgare, inter duo nala minus eſſe eligendum. Et *Ovid.5. Metamorph. fab.8. verſ.10.*

Cuncta prius tentanda, ſed immedicabile vulnus,
Enſe recidendum eſt, ne pars ſincera trahatur.

Concedo itaque amputationem per quam tot ægri fuerunt conſervaı, cùm adſit voluntas ægroti, fortisque ipſe eſt, & vires ſint validæ, ræſtat enim hocce incommodo unam ſolummodo partem, quàm toum hominem amittere, ſic *Fienus lib. Chirurg. tract. XI. cap.2. dubiam itam certæ morti præferendam eſſe inquit.*

CAPUT III.

Operæ pretium erit affectus ceu cauſas inquirere.

Fit

FIt plerumq; hæc operatio ab affectibus sequentibus, cùm nimir: ex infortunio, ut vel contusione vel solutione continui, sic B *thol. Magius de vulneribus sclopet. Curat. fol. 263. lit. a. & fol. 265. lit. b.* *maximè fol. 267. & seqq.* vel alio ac vario modo membrum aliqu lædatur, unde gangrænam vel sphacelum incurrat, spesque restau tionis absit : Reperitur verô aliqua adhuc differentia inter gang nam & sphacelum: Sunt etenim secundum aliquos corruptiones tales partium solidarum corporis viventis, mortificationesq; sine s su denegato influxu omnium spirituum inprimis in sphacelo : dist guuntur tamen *ab Aquapendente lib. 11. cap. 19. & à Sennerto lib. Pr. 5. part. 2. cap. 19. à Tagaultio verò lib. 4. pag. 24.* gangrænam esse parte dum adhuc emoritur præsertim tendens corruptio ad mortifi tionem partium mollium, sphacelum verô in parte jam emortua, p fectamq; corruptionem ac mortificationem esse tam in partibus m libus quàm duris, nimirum ossibus : gangrænæ adhuc medicamen externis & internis obviam esse eundum, sphacelus autem hærens artubus *à Vigerio lib. 3. Chirurg. cap. 43. æstimatur lethalis & incurabil scribitq; de cancrosis ulceribus : Ulcera cancrosa noli me tangere dic* Spes igitur curationis nulla alia superest, nisi hæc nostra operatio, n mirum amputatio membri : ita *Scultetus in Observ. pag. 126. & seq* quoq; affectum *spina ventosa vocata, à Tulpio autem lib. observ. 12. Canc ossis*, ceu causam membri amputati proponit.

CAPUT IV.

Subjectum Operationis.

SOlet ut plurimum fieri operatio in artubus, ut pedibus & mani bus, quia frequentiùs præ cœteris partibus hoc malo molestantu sunt etenim longè hæ partes à corde ceu fonte caloris dissitæ, frigo rique non admodum resistere queunt, frigus siquidem externum fa cilè in partibus calorem debilem sua sævitia extinguit, ac ita extincto calore sphacelum inducit : sic loquor de pedum & manuum abla tione, quæ hic per amputationem auferuntur. Duo verô in opera tione

tione observatu digna sunt. 1. Vires ægri. 2. Mortificatio & locus amputationis: Vires considerandæ sunt, inprimis Spiritus vitales, ceu ἕρεισμα corporis humani, affert enim generosum hoc remedium magnam debilitationem tam propter metum, quàm propter dolorem & hæmorrhagiam, quare animus & voluntas ægri requiritur, temperamentum sit bene dispositum, præsertim media ætate cùm est, ita ut vires permittant, aliâs operatio amputationis esset relinquenda. Dein: Mortificatio erit perpendenda, ne sit nimis altè vel supra cubitum vel supra poplitem, si longè ascenderit, amputatio non benè est facienda, eritque difficillima propter partes vicinas & principes, quæ putredinem ex illa accipere possunt: postea omnes venæ & arteriæ eorum membrorum sunt magnæ, unde cum amputentur, hæmorrhagia magna, quam mors sequeretur, ideo *Hildanus* Sphacelum à pede ortum, indeque genu ipsum transcendentem lethalem existimat, verùm necessitas planè frangit legem, & nobis exempla ac observationes membrorum supra genu amputatorum satis demonstrant, licet melius infra cubitum vel poplitem concedatur? An verô amputatio sit facienda in loco sano, an in emortuo difficultas est: quidam statuunt ut *Aquapend.* in carne ægra proximè apud sanam esse faciendam amputationem, ratio, ægrum hic nil sentire, deliquia animi, hæmorrhagiæ, dolores ingentes, graviaque multa symptomata, quæ omnia maxima hâc in operatione inferunt pericula, evitabuntur: Verùm alii contrarium, quia omnis operatio frustra erit, etenim pars quædam gangrænosa relicta manens ad sanam partem serpit, ac suo miasmate malo sphaceloso iterum inficit. Quare cum Medicis consentio, ut *Albucasis libr. 2. cap. 87. & Celsus lib. 7. cap. 33.* quorum omnium opinio est, ut amputatio fiat in parte sana, non tamen in fine proximè apud ægram, sed remotè ab ea, spatio digiti unius transversi: Ita his verbis *Theodoricus lib. 3. cap. 10. & Felix Platerus tract. 2. cap. 17 testatur, nihil carnis putridæ derelinquas, sed magis de sana & viva carne aliquid auferas, tunc & melius & citius curabis*: sic quoque prospiciendum est, cùm ægro in pede ligneo crure utendum, ut in sana parte, quæ aliâs otiosa in posteriora vergens, ac nullam corpori utilitatem præstat, sed potiùs impedimento est, ratione commodioris ambulationis amputetur. Restat adhûc an amputatio in articulo sit facienda nec ne. Hanc quidam faciendam censent ut *Barthol. Magius* ob has rationes.

1. Non fieri hæmorrhagiam cùm ſectio fiat in articulo. 2. Non d[...] nudari medullam oſſis, nam natura longum tempus requirit ad gen[...] randum callum ante medullam. Sed contrarium potiùs in praxi o[...] ſervare licet, quoniam ſectio articuli non ſtatim invenitur propt[...] locum conjunctionis oſſium duorum, neque malum ſemper pro[...] articulum, ſed circa medium vel finem exiſtit; tandem etiam æg[...] ſuper lignea tibia in junctura non poteſt incedere pro ut vult; idcirc[...] meliùs dicendum puto, ſectionem fieri ſub articulo, niſi gangræna i[...] crure & usque ad genu aſcenderit, quo in caſu neceſſitas ſectione[...] in articulo requirit. Tendit autem Principalis noſtræ Diſputation[...] ſcopus eô, ut demonſtremus quomodo nempe operationi in ampu[...] tatione artuum æquè Medicamentis pharmaceuticis ac Præſidiis Ch[...] rurgicis ſit ſuccurrendum.

CAPUT V.

Ante operationem quæ requiruntur.

Suppeditant nobis aliquid ad hanc operationem omnes tres font[...] medicinæ. Fons Chirurgicus ceu primarius interdum venæſectio[...] nem ſuadet. Fons pharmaceuticus medicamenta varia ſubminiſtrat[...] ut purgantia, ſudorifera, cordialia atque opiata. Fons diæteticus ve[...] rò ſtrictè ſemper eſt obſervandus. Quòd ad fontem Chirurgicum[...] pertinet, reſpectus habendus eſt *ut Hild. pag.*814. an ſit æger pletho[...] ricus & juvenis, calidique temperamenti, vitium enim quàm maxi[...] mè in maſſa ſanguinea hæret, tunc emiſſio aliqua ſanguinis conce[...] ditur, ita tamen pro conſtitutione ægri, quoniam ſanguis, cùm plu[...] efferveſcit, ad majorem effluxum ex illa ebullitione in amputation[...] anſam dat: Sic *Salmuth.Cent.*1.*obſerv.*80. ait *ſatius eſt ex Hipp. ſentent[...] Venam tertio vel quarto die ſecare tali modo hoc affirmat Ioh. Colle libr[...] de vulnerib. cap.xxvii.* Cùm verò requiſita prædicta non reperiantu[...] ac conſtitutio contraria ſit, diſſuademus. Ex pharmaceuticis patient[...] ante operationem proſunt, vel Clyſter vel purgans aliquod lene. Si[...]

verò

verò ita ne corpus planè alteretur, sed saltem reddens alvum lubricam, idcirco non inutilis, Clyster erit, sequensque adhibeatur.

℞. Herb. Emoll. ãã. m. ſ.
Flor. Chamomill.
4 Cordial. ãã p. ij.
Rad. Scorzoner. ℥j.
Alth. ℥iij.
Coq. in ſ. q. Aq. font. ad ℔j.
Colat. add.
Elect. bened. laxat.
Ol. violar. ãã ℥i.
θ gemmæ ℈j.
M. f. ſ. a. Clyster.
detur & applicetur.

Postmodum necessarium erit, ut humor vitiosus evacuetur, ita autem ne spiritus vitales imminuantur, & quia æger vel pulverẽ vel potionem vel pilulas assumet. Omnes tres sequentes adjunximus formulas.

Pulvis purgans.

℞ Resin. Ialap.
diagryd ãã gr. iij.
Tartar. vitriolat.
Crystal Tartari ãã. ℈ß.
F. S. art. pulv. d. ad chart.
Sig. Purgier Pülverkin. auff ein mahl.

Haustus purgans.

℞. Tartar. vitriolat. ℈j.
Ialap. ℈ß.
Elect. diacartham.
Sir. Rosſ. sol. cum senn. ãã. ʒij
Aq. fænicul. Unc. j.
M. f. H. pro una vice
Sig. Purgier Tränckleín auff ein mahl.

Vel inserviant sequentes pilulæ purgantes.

℞. Resin. Ialap. gr. iij.
Extr. Agaric.
Cathol.
Rhej. ãã. gr. v.
Ol. fænicul. gutt. ij.
M. F. Pilul. ſ. à
N. vij. deaurent.

Ita & diaphoretica hîc non sunt rejicienda, quia sanguis ab impuritatibus purificatur, malitiosæ reliquiæ per sudorem expelluntur: quare sequens sudoriferum commendatur.

℞. Theriac. optim. ℈j.
Antimon. diaphoret. gr. vj.
Aq. theriacal. simpl.
Card. bened. ãã. Unc. ß.
M. F. H. sig. Schweiß-Tränckleín.

Ante omnia medicamenta confortantia & corroborantia adhibend sunt autem nec nimis calida, nec nimis frigida sed temperata. debentque duabus vel tribus horis ante operationem amputationis porrigi: Et sunt vel Aq. Cord. Borrag. Cinamom. vel Confect. de Hyacinth. Alkerm. Magist. perlar. Corall. Fragment. lap. 5, pretiof. praparat. Sic parantur potiones: vidique de sequenti potione ægroto cuidam tam ante operationem quàm durante illa per intervalla pro confortatione dari.

℞. Vini vetust. optim. ℔ß.
Infund.
Theriac. Androm. vet. ʒj.
Conserv. Flor. Anthos.
Borrag.
Betonic. ãã. Unc. ß.
Fiat Colat. add.
Confect. Alkerm. ʒß.
Mag. Corrall.
Perlar. ãã. ℈j.
Aq. Cinamom. Unc. ß.
Ambr. Gris. gr ij.
M. F. Potio d. in vitr. sig. Stärckung Löffel weiß davon einzunehmen

Sic Epithema aliquod cordis regioni appositum, non erit inutile.
℞. Aq. Rof.
Violar.
Borrag.
Bugloss. ãã. Unc. j.
Spec. pro Epithem. cord. ʒ
Cort. Citri.
Croci ãã. ℈ß.
M. F. Epithem.
Sig. Hertz-überschlag

Si metus syncopes in ipsa operatione adest sequens adhibendum balsamum.

℞. Balsam. Apoplect. Crol. ℈j.
Cinamom. ℈ß.
Ol. Caryophyll.
Arantior:
Rosar. ãã. gt. iij.
M. F. S. a. Balsam.
d. in pyxide Eburne
Sig. Stärck-Balsam zum anstreichen.

Laudantur à multis veteribus scriptoribus in hac operatione medicamenta opiata: Ita *Tillingius in anchora salutis part. 4. cap. 25.* maximè commendat laud: opiat: Veteres ad inducendum stuporem dederunt, ut patiens nullum dolorem exinde persentiscat. Verum recentiores non benè approbant, inter quos *Guido de Cauliaco Doct. 1. cap. 8.* narcotica prohibet, opiataque tutiora esse externè, quàm internè, etenim si parumper in dosi internè excedantur, multa mala ex-

iste

istere possunt, si minori in dosi, opiata non operantur, Unde Medici interſit, diligenter tali in casu dispicere, an narcoticum sit salubre aut non: multa etenim in ipsa operatione peragere non est necesse, nihilq; magis in ægroto requiritur ac Herculis robur.

CAPUT VI.

Sequitur operatio ipsa & quo pacto instituenda.

ANte omnia implorato supremi Numinis auxilio patiens præparatus, confortantibus & corroborantibus munitus; tum Chirurgus hac operatione peritus & exercitatus, non trepidus, sed hilari vultu ægrum ad bonum finem commonefaciat, ita ut bono sit animo: Sequentiaque Chirurgus semper observet. 1. ut habeat in promtu instrumenta ad operationem maximè necessaria. 2. Locum convenientem ad amputationem eligat. 3. Modum optimum. 4. Varia sanguinem sistentia sint parata. Sic 5. ut membrum amputatum arte ligetur vulnusq; consolidetur. Cùm autem alius hunc modum, alius alium foveat, & ita varii est: tàm secundum Veteres quàm secundum recentiores, modum quendam adhuc ordinarium & antiquorum proponemus, ut istum *Thomas Fienus Tract. Chirurgic. XI. cap. VI.* describit, primus quem *Celsus lib. 7. cap. 33. aliiq; antiqui* docent. *Æger pauco cibo aut restaurativo aliquo roboratus super lectum ponatur, tum vir fortis crus aut brachium teneat duabus manibus paulo super locum sectionis faciendæ, & cutem & carnem quantum potest sursum attrahat, tum latitudine pollicis supra locum, ubi sectio facienda, fiat valde fortis ligatura, tum latitudine digiti sub ipsa ligatura cum novacula circum quaq; circum os caro tota persecetur, & quàm festinantissimè exsecetur, fortissimè supra os ut ipsum quoq; periosteum possit persecari: eo facto statim os serra persecetur, tum sanguinis aliqua quantitas, quantum vires ægri commodè ferre possunt effluere sinatur, ut anterior ille sanguis, qui propter viciniam à parte emortua*

non nibil alteratus & infectus est , evacuetur , & sic occasio tollatur qua sana pars ab eo iterum infici poßit : Ita *Hieronym Fabric. Aquapend.* in sua Chirurgia alium modum amputandi proponit, idque in carne mortua uno digito transverso à sana , sic ut post amputationem tantum mortuæ carnis relinquatur, quantum est digiti latitudo, tum in illa sectione nec dolor sequitur, nec sanguinis effusio, & ut gangræna non latius serpat , ferramentis ignitis inurit , ita ut pars sana etiam aliquid uratur. Verum quarto capite hanc operationem, quæ magnum periculum semper secum fert, non nihil rejicimus modum idcirco certiorem recensemus, suntque præcipuè duo secundum recentiores. 1. est Operatio *Leonhardi Botalli in libr. de vulnerib. cap. 23.* cum ait, operationem suam esse longè expeditiorem, modumq; videe habere talem qualis Venetiis est , cùm maleficis manus detruncant quæ brevissimo tempore , imò uno momento & sine ullo ferè dolore fieri potest, & est modus ipsius sequens. *Sunt duo lati cultri quorum unus intra duas columnas ligneas cippo infixus sit , sitq; ille fixus situs loco inferiori & habeat aciem suam spectantem sursum : alter intra easdem columnas superiori loco collocetur, & sit ille mobilis, ut ex alto deorsum cadere poßit , eo usq; ut acie sua perveniat usq; ad aciem inferioris cultri : habeat ergo superius ille culter aciem deorsum vergentem ; sint autem utrinq; in Columnis illis ligneis duæ fossæ seu sulci orthogonales, ut inter illos sulcos supernus ille culter ad amußim super inferum cadere poßit , sic ut ad nullum latus deflectat. Ut supernus ille culter impetu deorsum feratur , debet magno pondere plumbi incumbentis desuper gravari , cùm operatio facienda , debet ægri vultus averti , seu velo obduci, ne instrumentum videat, debent etiam aures ejus obturari, ne audiat cultrum cadentem & terreatur: tum debet crus amputandum super acie cultri inferioris poni , tum præscindendus funis , quo superior culter columnis affixus est , ut deorsum cadat ; Ille tum magna vi cadendo totum membrum & carnem & ossa simul & semel in uno oculi ictu amputat.* Hujus inventionis triplicem *Botallus* addit rationem. 1. Nullam in operatione esse crudelitatem, cùm non fiat serra vel cultro. 2. Esse longè expeditiorem. 3. Effluxionem parvam sanguinis fieri. Statuo autem & dico modum esse periculosiorem propter contusionem carnis & ossium , quæ ossa in fragmenta & particulas confringit, unde multa incommoda possunt oriri, debent enim

fragmen-

fragmenta per contusionem illam in carne relicta manentia quæri & extrahi, quare dum hoc fit magna interim hæmorrhagia sanguinis existit. Alter verò modus mox recensendus magis hîc in *Germania* & *Belgio* in usu, sicut *ipse Groningæ in Nosocomiis* nonnullas amputationes crurum ut & manus practicari vidi. Ita hic *Heidelbergæ* quatuor ante annos amputatio in milite aliquo supra genu fuit facta, beneque curata, *qui adhuc in Nosocomio est superstes.* Differt autem illa parum ab operatione illa antiquorum, excepto hoc, quòd æger sedeat in scamno convenienti propter meliorem amputationem, & ut Chirurgus commodè operationem faciat, membrum amputandum vinculis firmari, patiensque à ministris comprehendi queat, ne pars illa in operatione vacillet; dein cutis & caro sursum est attrahenda, fiatque si in pedibus administretur prima valida ligatura supra genu, (*Belgæ ligaturam retentivam appellant*) eritque non lata sed fortis, ea de causa ut æger minus dolorem percipiat, tum, ut ob vasorum constrictionem sanguinis fluxus meliùs compesci possit, postea infra genu similis fiat ligatura latitudine pollicis supra sectionem, ita ut cutis & caro non saltem altius attollantur, sed etiam incisione facta magis removeantur ab osse, ut serra commodius transire possit: *Sic Hild. lib. de Sphacel. cap. 19. Superius marsupium Coriaceum & Guido vinculum parti emortuæ adhibet*, ut inter illa vincula melior & certior sectio fiat; est autem vinculum infra sectionem pro compescendo sanguine fortè è venis effluxuro, ne copiosè diffluat & copia sua astantes terrítet. Hoc peracto Chirurgus cultro falcato minusque incurvato quo operatio felicior fiat, quàm festinanter circum quaque totam carnem musculosam resecet, & periosteum ab osse abradat ne illud à serra dilaceretur, caroque musculosa cum tendine & periosteo intra tibiam & fibulam pedis cultello quodam myrtiformi discindatur, ne in amputatione impedimentum faciat: Deniq; serra est adhibenda, sed ita, ut utrumque os tangat; observandum verô est, ne nimis fortiter ab initio secet usque ad mediam cavitatem ossium, tum videndum ut tractibus aliquibus ambo ossa avelli queant. Si verô pars fragmenti adhæreat, acuta forcipe citò absumenda est. Idem ferè modus cæteris paribus in manus amputatione.

CAPUT

CAPUT VII.

Inſtrumenta ad operationem neceſſaria.

AD ſcopum igitur noſtrum perveniendum, quàm maximè hac in operatione requiruntur inſtrumenta, ea de cauſa, quòd hæc ſint veluti miniſtri inanimes, reique efficiendæ ſocii: quare operæ pretium erit, ſi breviter inſtrumenta expoſuero, quibus communiter Chirurgi in operatione uti ſolent, & quæ neceſſario parata eſſe debent. Diſtribuuntur verò in gene trifariam inſtrumenta, ut ratione materiæ, formæ & uſus, quæ *Ioh.von Horne in ſuo Microtechne paragr.* 27. proponit. Ratione materiæ debent adeſſe varia, ut faſciæ, laquei, ſplenia, turundæ, pulveres adſtringentes, ſtuppæ cannabinæ, lintea concerpta, veſicæ bubulæ, *Fabr. Hild. addit marſupium coriaceum.* Ratione formæ cauteria nonnulla figuræ variæ, quæ ſemper ignitis carbonibus imponantur usque ad uſum. Ratione uſus adſit novacula, culter falcatus magnus parumque incurvatus, cultellus myrtiformis, variæ magnitudinis raſoria, nonnullæ acus, & quæ præcipuè ſerra, quâ ſolâ utimur in ſeparando oſſe, maximèque hanc operationem commendat *Hild. de gang. & ſphacel. cap.* 19. ſintque binæ, quô, ſi una diſſiliat, altera ſtatim ejus vicem ſuppleat, absque ullo operationis impedimento, ita adſit forceps acuta: Vel qui malit in uſum ducere *Botalli inſtrumentum* ab ipſo deſcriptum *pag.*790. quomodo etiam illud præcedenti noſtro capite propoſuimus. Quæ figuratæ reperiuntur in Armariis *Paræi, Guillemæi, Fabr. Hild. Sculteti, aliorumq; Authorum.*

CA-

CAPUT VIII.

Post amputationem quæ facienda, inprimis de hæmorrhagia sistenda & deligatione.

FActa amputatione per instrumenta aderit statim hæmorrhagia, verùm si fortis instituatur ligatura, non ita magnus erit effluxus, quare necessitas remedia quædam sanguinem sistentia requirit. Ponunt autem authores statim membro abscisso cauteria actualia. Quæritur idcirco utrum præstet partem inurere aut non? Cum quidam ustionem rejiciant, pulveresque astringentes velint: Inter quos *Ambr. Paræus lib. xi. cap.22.* ustionem plane improbat, varias ob causas, suasque reddens rationes. 1. modum esse crudelem, maximumque dolorem inferre, partes enim amputatæ vivæ, si urantur, incredibile esse, quanto dolore afficiantur. 2. propter nervos, qui ustionem non ferunt, unde facilè convulsiones & quod teste *Hipp. sect. 5. Aph. 3. malum.* 3. partes inustæ difficilimè ad cicatricem pervenire. 4. periculum hæmorrhagiæ æquè manere, etenim ustione facta & postea eschara cadente vasis apertis sæpe iterum oboritur. 5. Os per ustionem valde denudari, inde corrumpi, difficulterque tunc consolidari: Sic Clarissimus *Georg. Hierony. Velschius in suis Episagmat. Observ. Med. XCIII. Parisiis in Nosocomio â l'hostel de Dieu observavit unum ægrum evasisse, cui ignis non fuerat admissus.* Ita *Marquardus Slegelius* de fluxu sanguinis ex membris amputatis dicit: *Quamvis pleriq; soleant sanguinem profluentem ex pedibus resectis ferramentis candentibus resistere, observasse se pulveres astringentes id facere.* Et *Avicenna lib.1. c.29.* monet, Cauterisatorem debere sibi cavere, ut fortitudine ipsius cauterisationis ad nervos ad chordas aut ad ligamenta perveniat, quòd si propter sanguinem cauterizaverit, sit ita ut crusta grossitiem habeat, & spissitudinem, & cito cadat. Suadet idcirco *Paræus cap.31. & 33.* vasa singulatim eorum extrema subtili tenacula vel volsella esse apprehendenda, ex-

trorſum protrahenda, acu transfigenda, filoque adducto deliganda, & hoc tam diu, donec ſpontè cadant: Verùm hunc modum improbat *Gourmelenus ſyntag. art.* 1. *Chirurg. p.* 125. *& Fab. Hild. pag.* 126. *dicit, Cauteriſatio eſt medicamentum valde utile juvans ad prohibendum ne corruptio ſpargatur, & ad confortandum membrum, cujus complexio eſt frigida, & ad reſtringendum ſanguinis fluxum*: Ita *Thom. Fienus tract. Chirurg. xi. cap.* 8. totam Paræi ſententiam refutat, modumque non valere & uſtionem meliorem eſſe. Probat 1. quia cùm vaſa ſint retracta, ſic eorum extrema non poſſunt reperiri nec ligari 2. nimiam moram requirit, & interim dum unum vas ligem, alterum nimium ſanguinis effundit. 3. facilè ligatura in extremo propter vaſis lubricitatem ac ſanguine gliſcendo decidit, unde irrita denique ad omnia ſimul reſpondet, quòd nullus modus excogitari poſſit, qui non habeat ſuum inconveniens, ille autem eſt præferendus qui habet minùs, minùs autem habet & ſecurior eſt, uſtio quàm non uſtio. Statuimus itaque uſtionem, (ita & diverſo reſpectu deligationem approbamus, cùm vaſa deprehendi queant:) verùm ut membro abſciſſo, cauterio majore & minori, pro ut neceſſitas requirit, vaſa majora & minora ſtatim inurantur, totius verò partis uſtionem prohibemus: Peracta uſtione cutis & caro acu eſt transfigenda lentèque ad os amputatum attrahenda, tunc ex tempore imponatur Stuppa cannabina cum albumine ovor: & pulvere Styptico. *Fab. Hild. ſeq. pulv. Catagmaticum commendat.* ℞. *Rad. Ariſtoloch. Peucedani. Irid: florent: Cort: pini, lig: guajaci.* āā *unc.* ſ. *F. pulv.* Abſtineat autem Chirurgus ab humidis & oleaginoſis in denudatis oſſibus, quoniam facilè corruptionem ab iis patiuntur: dein ſupra extremitatem membri emplaſtrum defenſivum, vel dia palma, de ſpermate ranarum, diachylon ſimpl:, membrum ambiens ſuper imponendum, quibus poſtea veſica bubula vino rubro auſtero madefacta ſuper inducitur, hæcque veſica iterum faſciis firmanda; quare duæ ligaturæ cruciatæ adhibendæ, quo membrum benè ligetur: tum æger lecto accommodato mandetur, ita verò ut membrum amputatum pulvillo coriaceo locoque alto ſit poſitum, tam propter frigiditatem aliquam corii, quàm propter fluxum: Chirurgus quoque benè proſpiciat, ne æger dormiens truncum moveat, ipſi quoque cordiale aliquod detur, ac ſit per octo vel novem dies ſtri-

ctiſſima

ctissima diæta in cibo & potu, aër frigidus vitetur, in eligendo medium tenendum, somnus & vigiliæ justis temperentur mensuris, excretorum & retentorum decens habenda ratio, venerem cane & angue pejus fugiat, animi pathemata sint moderata, quòd ad motum, & quidem per tempus non peccet in excessu, nec postea in defectu. Tandem die tertio post operationem ablato inflammationis periculo & hæmorrhagia, deligatio absumenda, aliâs si diutiùs maneret, facilè fieret corruptio quædam sanguinis. Videndum itaq; ut eschara cadat, si non, digestivo aliquo unguento basilico misto vel butyro simpl. succurrendum: eschara lapsa, utendum est sarcoticis, inprimis pulvere jam præscripto, addendo *pulv. de lap. Calaminari, Myrrh. rubr. Aloë Mastich. corall. alb. & rubr.* sic ad separationem óssis escharæ omni in die semper nova deligatio est facienda ung. Apostolor. ægyptiaci aliquid misti. Insuper natura circa decimum vel decimum quartum diem post amputationem carne aliqua vulnus incipit obtegere, & ut modo posui, cutis & caro filis transmissis sensim semper adducta, ita ut exinde vasa contrahantur, ac tandem emplastris attractivis adhibitis consolidatio fiat, unde perfecta & plenaria erit curatio. Verùm an membrum iterum renasci possit, quæritur; quod negatur: Licet *Schenck. lib. 5. de Affect. manuum Observ. 1. ponat: Manum præcisam intra annum esse renatam*; cum tamen impossibiliter à natura possint reparari, sed tantummodo ab arte, quæ à necessitate inventa est, luctus necessitasque ingenia hominum excitat ad plurima invenienda, si manus vel pedes recisi fuerint, arte excogitandum manum vel pedem ex ferro, argento vel ligno conficere instrumenta, ut *Paræus lib. 22. fabrum quendam describit, qui mirificè excellebat in conficiendis manibus ferreis vel ligneis pedibus*, qui destinati fuerunt motui ambulationis: de qua re pleniùs consule Excellentissimum DN. Præsidem, qui singulari Disputatione ante paucos annos tractatum *de Restitutione in Integrum* edidit, quorsum me brevitatis causa remitto. Interim hæc de generosâ hâc operatione, pro ratione instituti hâc vice scripsisse sufficiant, tu verô Lector ut hæc qualiacunq; benignè accipias, erroresq; si fortè à me commissi fuerint, benevolè corrigere haud dedigneris, submissè rogo

Tibi TRIVNE DEVS pro concessa gratia sit laus & honor in sempiterna secula!

Corollaria.

1. Chirurgia est medicina antiquissima; immò non est an-tiquissima, utrumque in respectu ad diætam & pharma-ciam.
2. An cancer sit curabilis. D.
3. Frigida ulceribus & ossibus sunt mordacia & inimica calida autem magis amica.
4: Pulsus laudabile vitæ signum, verùm in gravissimis mor-bis maximè fallit. Interim non opus est bis mille pulsuum differentiis, quas tamen statuit Galenus.
5. Stercus & urina Medicorum fercula prima dicitur per scomma: sed revera isti nugigeruli sæpe reapse experiuntur & degustant in morbis multis stercus & urinam esse admirandam medicinam.
6. Dari plantas specificas, immò cephalicas, oculares, Tho-racicas, spleneticas &c. est ingeniorum luxuriantium fi-gmentum juxta Ammannum.
7. Nec rationes authoritatibus, nec authoritates rationi-bus semper præponderant.
8. Nulli morbi solo contactu vel afflatu vel osculo sanari queunt.
9. Caseum esse nequam nequiter dicitur, quin immò ci-bus est salubris & laudabilis, naturæ amicus.
10. Vinum rubrum refrigerare, & hinc tam in æstate, quàm in dysenteria prodesse strenue nego.

F I N I S.